

➤ **Vi er veldig, veldig nær. Vi må bare anstrenge oss litt til.**

Prisvinner
Juan Manuel Santos

➤ **Det viktigste i Colombia er nå å få til en dialog mellom ulike grupper og enkeltindivider slik at fredsprosessen ikke bare blir en avtale mellom toppledere, men reell fred for alle colombianere.**

Alfredo Zamudio, leder ved Nansen Fredssenter

➤ **FARC har etter 52 år vært villig til å inngå våpenhvile. De fortjener anerkjennelse for det.**

Utenriksminister Børge Brende (H)

Da fredsavtalen ble inngått: Colombias president Juan Manuel Santos (t.v.) tar FARC-lederen Rodrigo Londono i hånden i Havanna 23. september. FOTO: JOHN VIZCAINO

Folket i Colombia har stemt nei til en fredsavtale. Det betyr ikke at prosessen er forgjeves. Her er syv punkter om hva som skal til.

Dette kan sikre folkets støtte til fredsavtale i Colombia

Tilhengere av fredsavtalen har demonstrert i Bogotas gater, men søndag ble det klart at et flertall stemte nei til avtalen. FOTO: FELIPE CAICEDO/REUTERS/NTB SCANPIX

FREDSPRISEN

INGRID BREKKE

– Fredsprisen er vel fortjent for president Juan Manuel Santos. Han har tatt initiativ for fred der han kunne valgt krig, sier forsker Henrik Wiig ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

I går ble det klart at Nobels fredspris gis til Colombias president Juan Manuel Santos for å være en pådriver for å oppnå fred med FARC-geriljaen i landet.

Henrik Wiig kjenner fredsavtalen svært godt og har også selv bidratt til et konkret punkt, nemlig det som handler om omfordeling av jord.

Men selv om forskeren synes prisen er fortjent, stiller han spørsmål ved om det beste for den videre fredsprosessen virkelig var å gi Santos Nobelprisen i år, fremfor å ha den som en mulighet for alle tre partene neste år.

For etter at søndagens folkeavstemning i Colombia ga flertall mot å akseptere fredsavtalen, må den tredje parten representert ved den tidligere president Alvaro Uribe inn i forhandlingene, mener han. Santos må være formidler mellom de to andre partene.

– Nå må både FARC, Uribe fra høyresiden og Santos fra sentrum/høyre forhandle. Santos skal allerede ha vært i kontakt med Uribe, sier Wiig.

Borgerkrigen i Colombia har vart i over 50 år, kostet 220.000

mennesker livet og gjort nærmere seks millioner hjemløse. At det ble undertegnet en fredsavtale mellom FARC-geriljaen og landets myndigheter i september ble sett på som en enorm seier.

Men for bare noen dager siden ble det altså flertall i en folkeavstemning mot å akseptere avtalen. Det betyr imidlertid ikke at prosessen er forgjeves, tvert imot virker det fortsatt mulig å få til en varig avtale i Colombia.

I går ble det klart at Colombias regjering og den venstreorienterte FARC-geriljaen er enige om at fredsavtalen skal revideres og at våpenhvilen skal fortsette.

Her er syv punkter om hva som skal til:

1. Alle tre partene må ha kontakt og bli enige

Fredsavtalen i Colombia ble undertegnet av bare to parter, FARC-geriljaen og myndighetene, altså den sentrums-høyreorienterte president Santos. Men den høyreorienterte tidligere president Uribe var ikke med, og det var i høy grad hans tilhengere som gjorde at det ble et flertall mot fredsavtalen.

– Uribe og Santos må snakke sammen, og kravene videreføres til FARC slik at man finner en enighet også Uribe kan stå inne for, sier forsker Henrik Wiig.

2. Befolkningen må holde presset oppe

Bare 38 prosent av befolkningen avga sin stemme under folkeav-

stemningen. Mange lot være å stemme fordi de ikke tror på avtalen, antagelig også fordi de var imot den.

– Folket i Colombia må holde trykket oppe, slik at det blir ført seriøse forhandlinger. Det er helt avgjørende hvordan folk oppfatter fredsprisen – som en støtte til fredsprosessen? Eller som innblanding utenfra, mener Wiig.

3. Mer penger må inn

Fredsavtalen inneholder blant annet større samfunnsreformer. Det vil koste penger å få på plass forutsetningene for en reell fred.

– Økonomien i Colombia er i fall etter reduserte råvarepriser, og folk er redde for økte skatter. Det er ikke penger til å gjennomføre de reformene som egentlig

➤ Den eneste prisen som vi har ambisjoner om, er fred med sosial rettferdighet for Colombia, uten paramilitære, uten hevnaksjoner og uten løgner.

FARCs leder Timoleón «Timochenko» Jiménez på Twitter

➤ Nobelkomiteen tar en sjanse. Det er helt åpent hva som vil skje i fredsprosessen.

Flyktninghjelpens landdirektør i Colombia, Christian Visnes

➤ Denne anerkjennelsen kommer på et kritisk tidspunkt der det colombianske folk trenger håp og oppmuntring rundt fredsprosessen.

FNs generalsekretær Ban Ki-moon

Medlemmer av FARC-geriljaen på vei til en kongress 16. september, der de forberedte seg til fredsavtale. FOTO: RICARDO MAZALAN

VERDEN

Dette er Santos

Colombias president Juan Manuel Santos kommer fra en innflytelsesrik familie, er utdannet økonom og har jobbet som journalist.

I Nobelkomiteens begrunnelse heter det at Santos får prisen for sin innsats for å få slutt på den 50 år lange borgerkrigen i landet.

Krigen har kostet minst 220.000 colombianere livet og gjort nesten seks millioner hjemløse. Prisen skal også sees som en hyllest til det colombianske folk, som til tross for alle vanskeligheter ikke har gitt opp håpet om en rettferdig fred – og til alle parter som har bidratt i fredsprosessen.

Hvem er Santos?

Juan Manuel Santos har vært president i Colombia siden 2010. Han er utdannet økonom og har jobbet som journalist.

– Vi må holde ut til vi når enden på denne krigen, sier president Juan Manuel Santos i et intervju med Nobel Media.

Han kommer fra en velstående og innflytelsesrik familie, som blant annet eide en av landets største aviser El Tiempo – der Santos også har vært sjef.

Han har studert i Kansas, USA og ved London School of Economics. Santos har en omfattende politisk karriere bak seg. Han har vært handelsminister, finansminister og forsvarsminister før han ble president. I 2005 grunnla han den liberalkonservative partikolalisjonen «Det sosiale partiet for nasjonal enhet».

Norge har sammen med Cuba vært tilrettelegger for fredsforhandlingene, som kom i gang etter at president Santos valgte å legge til side kampen mot FARC.

– Vi er lei av krigen, og vi vil ikke akseptere vold som middel for å forsvare ideer, sa Santos under den symboltunge seremonien der fredsavtalen med den marxistiske geriljaen ble undertegnet for under to uker siden.

Pristildelingen skjer i Oslo rådhus 10. desember.

ligger inne i fredsavtalen. Hvis Norge kunne bla opp mer enn en gullmedalje, hadde det hjulpet, sier Wiig.

– Fredsavtalen inneholder tiltak som koster et års brutto nasjonalprodukt for Colombia. Det sier seg selv at dette ikke er noe landet kan klare alene. Internasjonal hjelp må til, sier seniorrådgiver i Flyktninghjelpen Richard Skretteberg.

4. Andre problemer må løses

Folket i Colombia tror ikke landet deres kan forandre seg. En avtale vil ikke gjøre noen forskjell, sier folk på gaten. Fjerner du et narkotikakartell eller en geriljagrupper, popper bare en ny opp – gjerne etter et blodbad. Det er

korrupsjon og kriminalitet som er hovedproblemet, ikke væpnet konflikt, skriver Tron Ljødal og Øystein Schjetne i en kronikk tidligere denne uken.

De er henholdsvis tidligere analyseleder for Organisasjonen for amerikanske stater i Colombia og styreleder i stiftelsen Golden Colombia.

5. Forbrytelser må straffes hardere

I fredsavtalen som ble vraket, ble det avtalt en strafferamme på åtte års frihetsberøvelse hvis man innrømmer alvorlige forbrytelser.

– Mange mener strafferammen er altfor lav, sier seniorrådgiver i Flyktninghjelpen, Richard Skretteberg.

Han påpeker også at den ideologiske høyresiden avviser at forbrytelser som er begått av hæren og politiet, skal straffes på samme måte som forbrytelser begått av FARC.

– Det er snakk om en rettferdighetsfølelse. Den ideologiske høyresiden definerer fremdeles FARC som en slags terrororganisasjon. Men forbrytelsene har vært omtrent like grove fra alle aktører, sier Skretteberg.

6. FARC må få en annen rolle

For at prosessen skal lykkes, må ikke bare Uribe tas inn i forhandlingene – men man kan ikke lenger behandle FARC som om de er likeverdige med regjeringen. Man

har gitt FARC en posisjon som ikke samsvarer med deres faktiske legitimitet i det folket man forhandler for, noe også Norge må ta sin del av ansvaret for, skriver Tron Ljødal og Øystein Schjetne.

At FARC ifølge avtalen også skal nyte godt av en viss politisk representasjon, har ført til reaksjoner. – Nei-siden har også ført aktiv desinformasjon om hva denne politiske representasjon innebærer, påpeker Skretteberg.

– Hensikten med å få seter i kongress og senat har vært at også stemmene fra de mest voldsutsette og marginaliserte områdene i Colombia skal kunne bli hørt.

7. Illegale paramilitære strukturer må oppløses

– Dette er myndighetenes ansvar, sier Skretteberg.

– Det finnes mange grupper som fortsatt opererer i landet. Et av de største problemene i Colombia er det manglende demokratiske handlingsrommet. Stemmer som går på tvers av makten har ofte blitt truet og drept, noe som har pågått i flere tiår. Selv da kartellene var på topp i sin makt på åttitallet, var det flere politiske drap enn narkorelaterte drap, noe som er svært underkommunisert.

Les også:
Leder side 2

➔ Fortsettelse på neste side.

➤ Dette er også en hyllest til alle colombianere som søker fred og rettferdighet, og til ofrene for konflikten som har skapt så mye lidelse i løpet av 52 år med vold

EUs utenrikssjef Federica Mogherini

➤ It takes two to tango

Margot Wallström, utenriksminister i Sverige

➤ Han gir neste generasjon muligheten til å leve i et annerledes land. Det er et enormt øyeblikk for Colombia.

Tidligere FARC-gissel og presidentkandidat Ingrid Betancourt

Det colombianske flagget valet sammen med et hvitt flagg i gatene i Bogota i Colombia i går etter at det ble kjent at Juan Manuel Santos vant Nobels fredspris.

FOTO: FERNANDO VERGARA, AP/NTB SCANPIX

Tidsriktig? Det finnes et par dilemmaer ved årets utdeling som det er verdt å dvele ved.

En god fredspris, men langt fra uproblematisk

Kommentar Helene Skjeggstad

Kommentator

«En uperfekt fred er bedre enn en perfekt krig.»

Sitatet stammer fra årets vinner av Nobels fredspris Juan Manuel Santos. Det viser både den realismen og idealismen den colombianske presidenten har vist de siste årene.

Han får prisen for innsatsen for å bringe den mer enn 50 år lange borgerkrigen i landet til opphør.

En innsats det er verdt å hedre.

Folket sa nei

Derfor var også en fredspris til den colombianske fredsforhandlingene lenge favoritt til å vinne årets pris. Flere mente imidlertid at neiflertallet i en folkeavstemning sist helg viste at arbeidet ikke hadde folkets støtte.

Det er ikke et godt argument mot årets

fredspris. Folket stemte mot avtalen, men «ikke mot fred», som Nobelkomiteens leder Kaci Kullmann Five sa under utdelingen.

Hun har helt rett i det. Det er likevel vanskelig ikke å mistenke at Nobelkomiteen hadde bestemt seg, for deretter å redigere litt på begrunnelsen etter folkeavstemningen.

Uten at det gjør tildelingen mindre god. Kanskje blir den enda bedre fordi den nå legger press på videre samarbeid om en ny avtale.

Pris til den ene siden

Det finnes imidlertid et par dilemmaer ved årets utdeling som det er verdt å dvele ved.

Prisen gis til den ene siden av forhandlingsbordet.

Selv om det heter i begrunnelsen at prisen også skal forstås som en hyllest til det colombianske folk og alle parter i prosessen, er det ett navn som står på diplommet.

De fleste som hadde tippet Colombia på forhånd, hadde både Santos og FARC-geriljaens leder Rodrigo Londoño Echeverri, ofte omtalt som Timoleón «Timosjenko» Jiménez, som naturlige mottagere.

Dårlig utgangspunkt

Utdelingen av prisen til kun Santos kan vise seg å være problematisk.

FARC kan føle seg forsmådd. Det er et dårlig utgangspunkt, all den tid det ser ut

som det er nettopp geriljaen som må gi mest i neste runde av forhandlingene.

Alternativet er at geriljaen tolker dette som en pris til hele prosessen og dermed også en viss anerkjennelse til deres vilje til å legge ned våpen og en motivasjon til å fortsette.

For det colombianske folkets skyld er det bare å håpe på det er resultatet.

Et instrument

Å gi Nobels fredspris til en fredsprosess er selvfølgelig i Alfred Nobels ånd. Sånn sett er årets mottager en klassisk vinner av Nobels fredspris.

Hvis en fredsavtale nå kommer på plass, vil også Nobelkomiteen kunne smykke seg med å være litt i forkant av begivenhetene. Slik som det viste seg at komiteen var med prisutdelingen i 1993 til Nelson Mandela og Frederik Willem de Klerk.

Men det er kort vei fra det å treffe med timingen til å bli tolket som et instrument i en pågående forhandling.

Her balanserer komiteen mellom to viktige hensyn. Prisen skal være tidsriktig, men det er fremdeles omdiskutert om den skal være med på å forme verden i sitt bilde.

Norges rolle

Det er ikke mulig å snakke om prisen til Colombia uten å se på Norges sterke engasjement i prosessen.

Klart det blir spekulasjoner om Norges rolle i fredsprosessen og Nobelkomiteens uavhengighet – og det med rette.

Ingen kan ha unngått å få med seg utenriksminister Børge Brendes (H) store sorg over folkeavstemningen sist helg. Norge har sammen med Cuba vært tilrettelegger for forhandlingene. Arbeidet startet sogar i 2012 på Hurdalsjøen Hotell i Akershus.

Å gi prisen til en prosess som fremdeles er så viktig i norsk utenrikspolitikk, vil skape grobunn for spekulasjoner.

Og så kan en argumentere med å si at å ikke å gi den til prosessen på grunn av det norske engasjementet hadde vært minst like vanskelig.

Prisen i 1994

Norske politikere og Nobelkomiteen har siden den kontroversielle utdelingen til kineseren Liu Xiaobo i 2010 stått hardt på komiteens uavhengighet. Kineserne tror ikke på det. Etter årets prisutdeling har de nok flere med seg.

Den naturlige historiske parallellen her er prisen i 1994 til Yasser Arafat, Shimon Peres og Yitzhak Rabin og arbeidet med Oslo-avtalen.

Med tanke på situasjonen i Midtøsten i dag er det bare å håpe at prisen til Colombia fører til et langt mer fredelig resultat.

whelene@aftenposten.no